

Motion till riksdagen 2017/18:4044

av **Karin Rågsjö m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2017/18:157 Kvalitet och säkerhet på apoteksmarknaden

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nuvarande etableringstaket på 36 procent bör slopas och att Apoteket AB bör få i uppdrag att etablera nya apotek där det finns behov hos befolkningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ta över ansvaret för all upphandling av läkemedel och tillkännager detta för regeringen.

2 Inledning

Regeringen föreslår i proposition 2017/18:157 en del förändringar av apotekssystemet som Vänsterpartiet välkomnar. Den svenska läkemedelspolitiken borde utgå ifrån att alla människor som vistas i Sverige ska ha rätt till den medicin de behöver och information om hur medicinen ska användas på rätt sätt. Detta ska vara oberoende av inkomst eller var i landet man bor. Tillgänglighet handlar om så mycket mer än antalet apotek per invånare. Möjligheten att få tag på de läkemedel man behöver ska aldrig styras av vilket landsting man bor i, vilken apoteksägare man har närmast eller om varan lagerhålls just där. Alla ska ha rätt till en säker och trygg läkemedelsanvändning genom opartisk och högkvalitativ medicinsk rådgivning av kompetent personal, oavsett om det gäller förskrivna eller receptfria läkemedel.

De förändringar som den borgerliga regeringen genomförde inom det svenska apotekssystemet de föregående mandatperioderna har medfört stora och allvarliga brister i systemet och negativa effekter för allmänheten. Förändringarna har varit rent ideologiskt drivna och bygger på den felaktiga utgångspunkten att läkemedel i huvudsak är en detaljhandelsfråga snarare än en del av en väl fungerande hälso- och sjukvård. Apoteket AB:s ensamrätt på försäljning av läkemedel har försvunnit, och flera privata aktörer har dykt upp på den svenska apoteksmarknaden. Ett av huvudskälen sades vara att öka tillgängligheten till apotek genom att fler öppnas och öppettiderna förlängs. Det

finns exempel på att så skett, men det är något som Apoteket AB med rätt direktiv självt hade kunnat göra eftersom vinstmarginalen var stor. Detta är i stället svepskäl för ett ideologiskt val som har fått flera negativa konsekvenser i form av både försämrad arbetsmiljö för farmaceuter och sämre tillgänglighet.

3 Apoteket AB

Vänsterpartiet sade nej till avregleringen av Apoteket, eftersom den innebar att man av marknadsideologiska skäl slog sönder ett välfungerande system med internationellt sett hög kostnadseffektivitet, säkerhet och kundnöjdhet. För att gynna framväxten av de privata apoteken lades en rad begränsningar på Apoteket AB i samband med avregleringen. En begränsning är att bolaget inte får öppna fler apotek så länge deras marknadsandel är högre än 36 procent, vilket i praktiken innebär etableringsstopp. Vänsterpartiets uppfattning är att staten även fortsättningsvis bör behålla och utveckla Apoteket AB samt ge företaget nya samhällsuppdrag. Det nuvarande etableringstaket på 36 procent bör slopas, och Apoteket AB bör få i uppdrag att etablera nya apotek där det finns behov hos befolkningen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Läkemedelspriserna

Sverige byggde från 1970-talet upp ett av världens mest moderna, kostnadseffektiva och säkra apotekssystem. Eftersom staten upphandlade alla läkemedel centralt hölls kostnaderna nere genom att inga mellanhänder kunde profitera på att förse apoteken med läkemedel. Systemet ledde därför till relativt låga priser på läkemedel för apotekens kunder, samtidigt som producenterna fick bra betalt. Det premierade produktion och utveckling av nya och allt bättre läkemedel. Den tidigare borgerliga regeringen har i samband med avregleringen i praktiken betalat apotekskedjorna för att de ska öppna fler apotek. Detta genom att staten gav ägarna rätt att själva förhandla om inköpspriser för originalläkemedel (inklusive parallellimport). En stor del av läkemedelsmarknaden – cirka två tredjedelar – har därmed försvunnit från det transparenta och kostnadseffektiva traditionella svenska prisregleringssystemet. Detta innebär att inköpsrabatten på dessa läkemedel – ca 500 miljoner kronor per år – nu tillfaller ägarna till apoteken och inte skattebetalarna. Resultatet har blivit högre priser för dessa läkemedel, något som staten får betala eftersom läkemedlen är subventionerade. Den tidigare kostnadseffektiva modellen bör återinföras. I stället för att subventionera grossistkedjorna på apotekskundernas och skattebetalarnas bekostnad bör staten ta över ansvaret för all upphandling av läkemedel. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Karin Rågsjö (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Hamza Demir (V)

Maj Karlsson (V)

Linda Snecker (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)